

וכן מה ששנינו "ואם יש בו מותר יחזיר לשלפני פניו", היינו שאם היה ערך נזקו של זה שלפני פניו גבוה משל אלו שלאחריו, יגבה הוא.

וזו היא ששנינו "אחרון אחרון נשכר", שאם היו כמה ניזקים, שערך ניזקם גבוה משל אחרון, לעולם יזכה המאוחר יותר. כי הקודם לו נתחייב לשלם לו את זכויותיו בשור, בגין היותו שומר שכר החייב בנזקין.⁽⁸⁾

וכן כי אתא רבין, אמר רבי יוחנן לפרש את דעתו של רבי מאיר:

משום פשיעת שומרין נגעו בה לחייב את הניזקים הראשונים להפסיד לטובת הניזק האחרון.

ומקשינן עלה: במאי אוקימתא להא דרבי מאיר כרבי ישמעאל! ?

כבר גבה האחרון. ואם כן, אין המותר בשור שייך לאף אחד מן הניזקין, אלא רק לבעלי השור בלבד! ?⁽⁶⁾

אמר תירץ רבינא: הכי קתני במשנתנו, כלומר, זה ששנינו "ואם יש בו מותר יחזיר לשלפניו", אין הכוונה שאם נותר בשור לאחר גביית הניזק האחרון, יגבה הניזק הקודם לו, אלא כך היא כוונת המשנה:

אם יש בו מותר בנזקיו, יחזיר לשלפניו. דהיינו, אם לא היה ערך כל הנזקים שוה, אלא שהניזק הקודם לניזק האחרון היה ערך ניזקו גבוה משל אחרון, כי אז יזכה הוא בתשלום יתרת נזקו לאחר שיגבה האחרון. כי כשם שזוכה האחרון תחילה לכל הקודמים לו, משום שהקודמים לו נתחייבו זה לזה מחמת תפיסתם את השור, והקודם לו נתחייב לו, כך ביתרת הנזק — שאין לאחרון זכות בו, היות והוא גבוה מערך נזקו — זוכה האחרון מבין הניזקים.⁽⁷⁾

8. העיר המהר"ם שיף, שהמבואר במשנה שאת המותר בנזקים גובה דוקא זה שלפניו ולא הקודמים לו, אף שגם ניזקם גבוה משל אחרון, היינו באופן שניזקו של האחרון קטן משל הקודמים לו, אבל נזקי הקודמים לו שוים, שבאופן זה אכן קודם זה שלפני האחרון לכל הקודמים לו. אבל משכחת לה שלא יזכה בו הוא אלא מי שקדם לו, וכגון שהיו נזקי השני והרביעי שוים [גדולים משל ניזק אחרון, וקטנים משל ניזק ראשון], ואילו נזקו של השלישי היה שוה לנזקו של אחרון; כי באופן זה לא יזכה הרביעי במותר הנזק, שהרי השני קדם לו, ולא הפסיד זכותו לגבות אלא כפי ערך נזקו של השלישי [שהם שוים לשל אחרון], שהרי רק הנזק של השלישי נעשה בשעה שהיה השני

פשטות כוונתם, וראה הערה בהמשך הסוגיא], וראה אריכות בביאור לשון המשנה בתוספות רבינו פרץ.

6. בכלל קושיית הגמרא למה שנינו "אחרון אחרון נשכר", שהרי הניחא שאחרון נשכר ולא הקודמים לו, אך לשון "אחרון אחרון נשכר" פירושו שאת היתרה שבשור אחר גביית האחרון יטול זה שקדם לו, וזה הרי אינו, כי זה שייך לבעלים.

7. ובלבד שלא יהא ערך הנזק של זה שלפניו גבוה מנזקו של ראשון. כי מעבר למה שניזק הראשון, לא יזכה אף אחד מן הניזקים אלא הבעלים, שהרי אין הם אחראיים מעבר לסכום זה, וכנ"ל בהערה בשם התוספות.